

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Vergi, vatandaşların hayatları boyunca devletle en yoğun ilişkide bulunduğu alanlardan birisidir. Vergide adalet kavramı vergi kadar eski bir olgudur. Bu nedenle adil bir vergi sisteminin oluşturulması, üzerinde en fazla tartışılan konulardan birisidir.

Vergilemede adalet, vergi yükünün toplumca uygun kabul edilen bir biçimde dağılımını ifade eder. Ayrıca vergi kanunlarının, sadece adil olarak düzenlenmesi değil, adalete uygun bir etkinlikte uygulanması da gerekir. Adil olduğuna inanılmayan vergi kanunları, vergi ödeyicileri tarafından benimsenmemiş ve vergiye uyum sorununu doğurmuştur.

Adaletin nasıl kavranacağı konusunda en fazla kabul gören ilke "eşitlik ilkesidir." Vergi hukuku bakımından değerlendirildiğinde herkesin eşit biçimde vergilendirildiği bir sistemin adil vergi sistemi olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu anlamda eşitliğin iki yönü bulunmaktadır. Vergileme bakımından yatay vergi adaletinin gerçekleştirilmesi bir yandan vergi yasalarının genel, nesnel ve kişisel olmayan düzenlemeler içermesine, diğer yandan ödeme gücü yönünden benzer durumda olanların benzer işleme tabi tutulmasına bağlanmaktadır.

Yatay vergi adaleti "kanun önünde eşitlik" ilkesiyle; dikey vergi adaleti ise "sosyal devlet" ilkesiyle bağlantılıdır.

Anayasamıza göre "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür." Mali güç kavramının hukuki bir tanımı bulunmamakla birlikte Anayasa Mahkemesi mali gücü, "verginin kişilerin ekonomik ve kişisel durumlarına göre alınması" ve "Kamu maliyesi yönünden gelir, servet ve harcamalar malî gücün göstergesidir" gibi ifadelerle değerlendirmektedir. Anayasamıza göre "Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır."

Vergilendirme yetkisinin ekonomik ve kişisel durumlara göre kullanılması, yükümlülerin vergi yükünün iktisadi güçleri oranında farklılaştırmasıyla mümkündür. Vergilendirmede eşitliğe ulaşmanın aracı olarak, mali güce göre vergilendirme, yasama organının takdir yetkisini sınırlandıran bir ödevdir. Emek gelirlerinin vergi kanunlarıyla korunması anayasal bir görevdir.

Gelir ve servet vergileri; iyi tasarlandıkları takdirde artan oranlı vergiler şeklinde uygulanabilmektedir. Tüketim vergileri ise herkese aynı oranda uygulandıkları için düşük gelirli taraflardan daha fazla hissedilmektedir. Geçtiğimiz hafta yapılan Katma Değer Vergisi artışları zaten ekonomik darboğazın içinde olan dar gelirli tarafları daha büyük bir ekonomik sıkıntının içine sokmuştur.

Artan oranlı vergilerin payı arttıkça, gelir eşitsizlikleri azalmakta; buna karşın dolaylı vergilerin payı arttıkça vergilemede adalet ilkesinden önemli ölçüde sapılmaktadır. "Harcayanın değil, kazananın ödediği" bir vergi sistemi daha adil bir vergi sistemidir. Bu nedenle vergi sistemimizdeki adaletsizliğin en temel göstergesi olan %62 dolaylı

vergiler, %38 gelir ve kazanç üzerinden alınan doğrudan vergiler şeklindeki dağılımın, doğrudan vergilerin artırılması şeklinde değişmesi gerekmektedir.

İşgücünün milli gelirden aldığı pay son 20 yılda yerinde saymış ve 2002 yılında %28,3 olan bu oran 2022 yılında %26,5'e düşmüştür. Bu tabloda AKP iktidarının emekçiyi korumayan politikalarının payı büyüktür. Burada vergi adaleti bakımından en önemli husus elbette gelir vergisi tarifesinde yer alan vergi dilimleridir. 2002 yılında geçerli gelir vergisi tarifesindeki vergi dilimlerinin her yıl yeniden değerlendirilme oranı kadar artırılarak gelmiş olması durumunda 2023 yılında en alt vergi diliminin 70 bin lira yerine 115 bin lira, ikinci vergi diliminin ise 150 bin lira yerine 290 bin lira olmuş olması gerekirdi. Ancak AKP buradaki yetkisini emekçiler aleyhine kullanmış ve vergi dilimlerini yeterince yükseltmeyerek çalışanların daha fazla vergi ödemelerine neden olmuştur.

Ülkemizde vergi adaletinin sağlanabilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenebilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 101, 102 ve 103'üncü maddeleri gereğince Meclis Genel Görüşmesi açılmasını arz ederim.

Özgür ÖZEL

Manisa Milletvekili
CHP Grup Başkanı

